

Protocol Vogelgriep (Aviaire Influenza) – gemeente Zaanstad

Instructie voor meldingen over zieke of dode vogels en zoogdieren in tijden van vogelgriep.

Protocol opgesteld door	I.A.Mulder – beleidsadviseur dierenwelzijn
Datum opstelling	3 juni 2021
Datum herziening	8 februari 2022
Bestemd voor	Gemeente Zaanstad / Kinderboerderijen / Dierenartsen Zaanstreek

Contactpersonen	
Beleidsadviseur dierenwelzijn	Anne Mulder
Stadsbeheer en Onderhoud, Teamleider Groen & Water	Hans Kruidenink

Inhoud

1	Inleiding	1
2	Verantwoordelijk	2
3	Symptomen.....	2
4	Melden waar	3
4.1	Dode vogels of zoogdieren.....	3
4.2	Levende vogels of zoogdieren.....	3
5	Melden waarom	4
6	Niet zelf doden.....	4
7	Transport	5
8	Aanvullende informatie	5

1 Inleiding

Vogelgriep, ook wel Aviaire influenza (A.I.) genoemd, is een ziekte die zeer besmettelijk kan zijn voor pluimvee, zoals kippen, eenden en kalkoenen. Vogels raken besmet met het vogelgriepvirus door direct contact met besmette vogels, door opname van het virus via de lucht of via besmet materiaal zoals mest. Een vogel met symptomen van A.I. kan een gehouden vogel of een in het wilde levende vogel zijn. Sinds het najaar 2021 zijn ook zoogdieren zoals vos, zeehond, bunzing en otter besmet geraakt¹. Daarom is het advies om je hond aan te lijnen in het buitengebied om zo aanraking met besmette dode dieren en stront te voorkomen.

Het vogelgriepvirus kan Nederland onder meer binnenkomen door trekvogels en import van pluimveevlees. Besmette dieren worden soms ziek en gaan dan vaak dood. Het risico dat mensen besmet raken met het vogelgriepvirus is klein, maar het kan, en daarom is vogelgriep een zgn. zoonose.

Er zijn vogelsoorten die een hoger risico hebben om vogelgriep te hebben. Omdat het virus met trekkende watervogels naar Nederland wordt gebracht, lopen vogels die op of om het water leven het grootste risico. Behalve eenden, ganzen en zwanen gaat het ook om andere watervogels, reigers en weidevogels. Daarnaast lopen vogels en zoogdieren die watervogels eten ook risico: buizerd, havik, slechtvalk, meeuw en kraai, maar ook de vos.

¹ https://www.naturetoday.com/intl/nl/nature-reports/message/?utm_source=newsletter&utm_medium=e-mail&utm_campaign=user-mailing&msg=28688

Er is een meldplicht wanneer sprake is van vogels met vogelgriep verschijnselen. In de huidige hoogpathogene vogelgriep uitbraak zijn naast eenden ook ganzen en zwanen veelvuldig slachtoffer, wat tot gevolg heeft dat we meer dieren zien die ook op de waterkant zichtbaar ziek zijn (i.p.v. alleen eenden die vaak op het water ziek zijn, waardoor wij het meestal niet zien). Het onderzoek naar vogelgriep varianten is in volle gang bij het WBVR (Wageningen Bioveterinary Research) in samenwerking met het DWHC (Dutch Wildlife Health Centre).

Het is altijd relevant om buitengewone sterfte van wilde dieren te melden bij het DWHC, ook buiten perioden van vogelgriepuitbraak.²

Dit protocol is opgesteld en afgestemd met informatie van Dierenzorg Zaanstreek, DWHC³, NWWA⁴, Stichting Dierenlot⁵ en Wildopvang.nl⁶.

2 Verantwoordelijk

De gemeente is ervoor verantwoordelijk dode wilde dieren uit de openbare ruimte te verwijderen vanwege de volksgezondheid.

3 Symptomen

De symptomen van vogelgriep bij vogels en zoogdieren zijn:

- algehele sloomheid
- dieren maken geen geluid meer
- apathisch gedrag
- neurologische- en coördinatieproblemen
- bibberingen van de kop en nek
- zwiepen met de nek / kop
- plotseling uit de lucht vallen (vogels)
- rondjes zwemmen en draaien (vogels)
- snot uit de snavel en/of ogen (vogels)
- blauw verkleurde ogen (vogels)
- overmatig gapen en krabben (vogels)

² [Meld een dood dier - dwhc.nl Dutch Wildlife Health Centre \(DWHC\)](#)

³ [Welkom op Dutch Wildlife Health Centre - dwhc.nl Dutch Wildlife Health Centre \(DWHC\)](#)

⁴ [Vogelgriep preventie en bestrijding | NWWA](#)

⁵ [Raak vogels met vogelgriep niet aan | Stichting DierenLot](#)

⁶ <https://wildopvang.nl>

4 Melden waar

Een dier met vogelgriep kan een gehouden of een in het wild levende dier zijn. Het dier kan dood of levend zijn.

4.1 Dode vogels of zoogdieren

1. Op dezelfde plek **1 of 2 dode watervogels** (wilde eenden, zwanen, ganzen) **of zoogdier** gevonden?
Of minder dan 20 andere wilde vogels?

Meld dit bij de gemeente; bel 14 075.

Raak het dier niet aan, laat het dier liggen.

Het Klantcontactcentrum (KCC) van de gemeente zet de melding intern door naar de afdeling **Stadsbeheer & Onderhoud**.

De afdeling Stadsbeheer & Onderhoud haalt het kadaver op, en levert deze af op onze locatie Symon Spiersweg Zaanstad, alwaar de dode dieren ter destructie worden aangeboden aan Rendac.

De afdeling **Stadsbeheer & Onderhoud** meldt het dode dier dezelfde dag via het meldingsformulier bij het Dutch Wildlife Health Centre (DWHC).

[Meld een dood dier - dwhc.nl](http://dwhc.nl) Dutch Wildlife Health Centre (DWHC)

Het DWHC kan vervolgens besluiten het dier bij de gemeente op te halen voor nader onderzoek.

Mocht het vogelgriepvirus geconstateerd zijn, dan meldt het DWHC dat aan gemeente Zaanstad. De uitslag moet terug gekoppeld worden aan de **beleidsadviseur dierenwelzijn**.

2. Op dezelfde plek **3 of meer dode watervogels** (eenden, zwanen, ganzen) gevonden?
Of meer dan 20 vogels van een andere soort?

Meld dit bij het Landelijk meldpunt voor dierziekten van de [NVWA](http://nvwa.nl): 045- 54 63 188.

De NVWA verzamelt de te onderzoeken kadavers, en verstuurt ze naar Wageningen Bioveterinary Research (WBVR) in Lelystad voor vogelgriep (Aviaire influenza (AI)) onderzoek. Mocht het vogelgriepvirus geconstateerd zijn, dan meldt de NVWA dat aan gemeente Zaanstad. De uitslag moet terug gekoppeld worden aan de **beleidsadviseur dierenwelzijn**.

Meer informatie kun je nalezen in het document '[Vogelsterftekaart](#)' opgesteld door o.a. de het DWHC, NVWA, WUR etc.

4.2 Levende vogels of zoogdieren

Vind je een levende in het wild levende vogel of zoogdier of gehouden vogel, met symptomen van vogelgriep, dan bel je de dierenambulance van de [Dierenzorg Zaanstreek \(DZ\)](#): 075 - 615 66 66.

Afhankelijk van de inschatting van DZ of het dier géén vogelgriep heeft, kan het dier nog worden opgevangen en bijkomen bij DZ. Bij verdenking van vogelgriep zal DZ het dier naar een dierenarts brengen, die het dier kan euthanaseren.

De kosten van euthanasie van de in het wild levende dieren worden vergoed via de WOK, waarmee gemeente Zaanstad een contract heeft. DZ verhaalt haar kosten voor euthanasie van wilde vogels daarom op de WOK, omdat de WOK eigenlijk het eerste aanspreekpunt is voor wilde dieren.

Vanwege het risico op verspreiding van vogelgriep in haar opvang, neemt de [wildopvang Krommenie](#) geen zieke watervogels aan⁷, tijdens periodes van vogelgriep. Overigens zijn de WOK (van de Dierenbescherming) en Vogelziekenhuis Haarlem de enige wildopvangcentra in Nederland die in tijden van vogelgriep gesloten zijn voor opvang van watervogels.

Na overleg van Dierenzorg Zaanstreek met DWHC over de geëuthanaseerde dieren, kunnen de door DWHC aangenomen vogels kosteloos door DWHC worden opgehaald voor onderzoek. Want uiteraard willen we weten of het dier vogelgriep had en welke variant dit was. Dierenzorg Zaanstreek overlegt - indien nodig - met de beleidsadviseur dierenwelzijn van de gemeente Zaanstad, of onderzoek door de DWHC gewenst is, zodat de **beleidsadviseur dierenwelzijn** op de hoogte kan worden gesteld van de uitslag van het onderzoek.

5 **Melden waarom**

In het geval je een ziek (wild) dier treft, zij er twee redenen om hier actie op te ondernemen.

1. Op grond van het risico op volksgezondheid

Er kan sprake zijn van vogelgriep dus het melden dat je een dergelijk dier met die verschijnselen ziet, levend of dood, is van belang. Afhankelijk van de hoeveelheid dieren meld je dat bij de NVWA en/of bij de DWHC (zie onder 'Melden waar'). Zij zullen vervolgens nader onderzoek laten uitvoeren om vast te stellen of de doodsoorzaak vogelgriep is want dit is een meldingsplichtige ziekte.

Alleen in situaties waarin sprake is van symptomen van vogelgriep bij mensen, moet de GGD worden geïnformeerd. De GGD houdt daarvoor de richtlijnen aan van het [RIVM](#)⁸. (Als er in een pluimveebedrijf door de NVWA vogelgriep wordt vastgesteld en men gaat over tot ruiming, krijgt de GGD een melding met als doel de werknemers van het bedrijf - die veel intensiever in contact zijn geweest met betreffende virus - te monitoren.)

2. Op grond van dierenwelzijn

Indien een gehouden dier gezondheidsproblemen heeft, moet de houder daarop actie ondernemen omdat je anders het dier 'de nodige zorg onthoudt'. Dit is bepaald in artikel 2.2 lid 8 van de Wet dieren⁹.

Een niet-gehouden (wild) dier met gezondheidsproblemen, daarop moet 'een ieder' die dit hulpbehoevende dier aantreft, actie ondernemen. Dit is bepaald in artikel 2.1 lid 6 van de Wet dieren¹⁰.

6 **Niet zelf doden**

Los van het feit dat het zeer onverstandig is om een dier met vogelgriep verschijnselen aan te raken vanwege de besmettelijke ziekte, is het ook verboden een dier zelf te doden. Dit is bepaald in artikel 2.10 van de Wet dieren.¹¹

Dit is in het bijzonder bepaald voor hond, kat en gans, in artikel 1.9 van het Besluit houders van dieren¹². Dus een belletje naar de dierenambulance is de aangewezen weg.

⁷ [Wildopvang alleen toegankelijk voor dierenambulances! - Dierenbescherming.nl](#)

⁸ <https://lci.rivm.nl/richtlijnen/influenza-van-dierlijke-oorsprong>

⁹ Art 2.2 lid 8 Wet dieren. Het is houders van dieren verboden aan deze dieren de nodige verzorging te onthouden.

¹⁰ Art 2.1 lid 6 Wet dieren. Een ieder verleent een hulpbehoevend dier de nodige zorg.

¹¹ Artikel 2.10 Wet dieren. Het is verboden om dieren behorend tot bij algemene maatregel van bestuur aangewezen diersoorten of diercategorieën te doden, behoudens in gevallen waarin een dier wordt gedood voor de bedrijfsmatige productie van dierlijke producten of in bij of krachtens algemene maatregel van bestuur aangewezen gevallen.

¹² Artikel 1.9 Besluit houders van dieren. Als diercategorieën als bedoeld in artikel 2.10, eerste lid, van de wet worden aangewezen ganzen, honden en katten.

7 Transport

Het transport van zieke en dode huisdieren wordt in de gemeente Zaanstad uitgevoerd door de dierenambulance van de Dierenzorg Zaanstreek. Dode in het wilde levende dieren worden alleen getransporteerd als ze publiekelijk in het zicht liggen.

8 Aanvullende informatie

Stichting Dierenlot heeft drie handreikingen Vogelgriep¹³ opgesteld; voor dierenambulances, gemeenten en vogelasielen. De Handreiking voor Vogelasielen is ook bruikbaar voor kinderboerderijen. Daarin staat ook een link naar het meldingsformulier van het DWHC en ook wat handige gegevens van de NVWA.

De gemeente Zaanstad houdt omwille van dierenwelzijn en volksgezondheid graag vinger aan de pols. Heb je nog vragen, neem contact op met

Met vriendelijke groet,

Mr. I.A. (Anne) Mulder

Beleidsadviseur Dierenwelzijn
Domein Stedelijke Ontwikkeling
Gemeente Zaanstad

📍 Stadhuisplein 100 te Zaandam | ✉ Postbus 2000, 1500 GA Zaandam | ☎ 06 – 5800 2035 |
E-mail: a.mulder@zaanstad.nl

Definitief

¹³ <https://www.dier.nu/bf/handvatten-voor-omgang-met-vogelgriep>